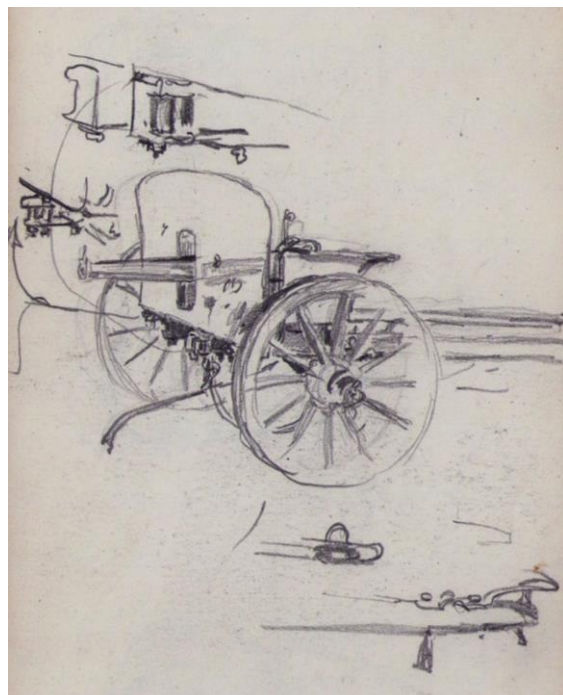
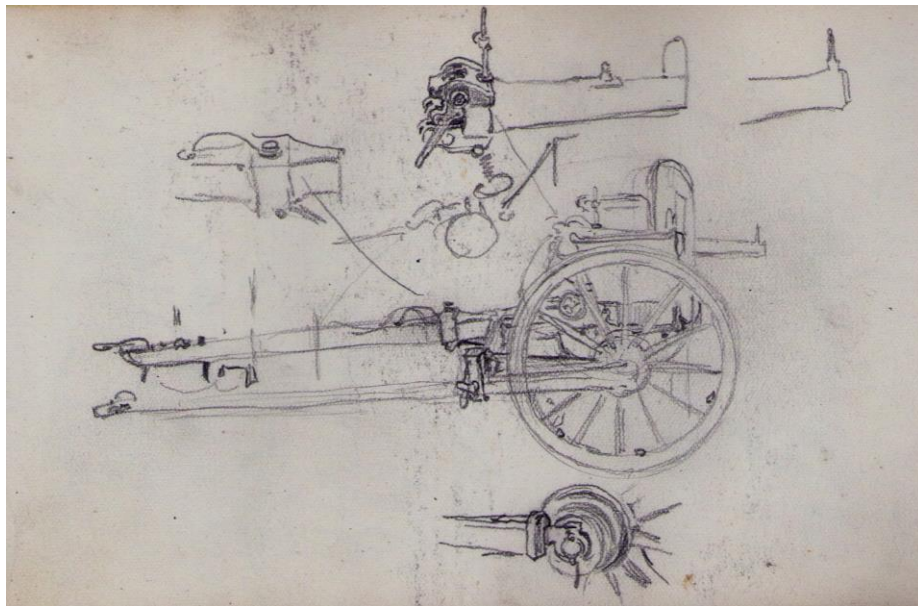

Kung Karls "kärrebyssa" och något om Carl Christian Engström – en introduktion

Nedan visas Kung Karls kärrebyssa återgiven i samtida teckningar

Carl Cristian Engström 1827 – 1916 (småningom kommendör) gör bestående insatser och torde väl vara den som bör ses som fader till "maskinkanonfilosofin" eller i alla fall "snabbkanonens dito".

Engström var sjömilitär med vida tekniska intressen. Intet tekniskt område stod honom främmande, han gjorde sig bemärkt inom ett antal tekniska discipliner. Hågen stod dock till artilleriet, särskilt sjöartilleriets nydaning varför han tidigt hade börjat att intressera sig för främst artilleritekniska spørsmål. Under 40-talet kommer ett antal konstruktioner av bakladdningsmekanismer. I medlet av 50-talet görs prov i Danmark, Norge, England och Frankrike med olika typer.

Bilden visar Engströms 24-pundiga kammarladdningskanon under provskjutning i Vincennes 1857

1860-talet ser Engströms ideer flöda varav här kan nämnas några utdrag av beviljade patent:

- 6 aug 1860 – förbättrad metod att gjuta kanoner, valsar, hydrauliska pressar där objekten skulle utsättas för höga tryck.
- 13 aug 1860 – kammarladdningsmekanism för kanoner
- 13 aug 1860 – ny typ av ammunition för refflade kanoner bestående av tackjärnsprojektiler omlindade med råhud eller läder.

1866 kröns hans arbete med pris på industriutställningen i Stockholm. Ett förslag till införande i svenska armén av så kallade bataljonskanoner väcktes, en idé vilken livligt kom att omfattas av Karl XV.

Kung Karl anmodar Engström att konstruera en lätt pjäs som är avsedd att medföras inom infanteribataljonerna. Denna "Karl XV:s kärrebyssa" – Engströms projekt 1867, (45 mm enhetspatron med granater och granatkartescher) hade haft sina föregångare i bl.a. Danmark där lätta pjäser (med liten framåtriktad rörelsemängd = liten rekyl, vilken innebar små krav på lavettaget) provats i början av 1800-talet. Pjäsen var tänkt att som Gustaf Adolf den Stores läderkanoner kunna följa infanteriet i svår terräng. Eldhastighet ca 10 skott/min. Försök i Sverige 1868 – 1869. Kungen följer personligen ett flertal av försöken. 2 st pjäser kom att tillverkas varav den ena finns bevarad på AM. Ur den ursprungliga pjäsen kom ytterligare pjäser att utvecklas bl. a. Engströms antitorpedbåtskanon samt snabbeldskanon m/83. Kanon m/83 eller m/Engström som den kallades i flottan, fanns på chefsfartyget Drott samt på flottans hjulångare "Sköldmön" - sjösatt som chefsfartyg på 1860-talet. Sköldmön var förresten det första

fartyg på vilket sedermera legendariske amiralen Stig H:son-”fin som fan” Ericson fick sitt första självständiga befäl 1923.

Huvudsakliga data för snabbeldskanon m/83:

Kaliber 45 mm, eldrörslängd (kal) 23, utgångshastighet 310 m/s, projektilvikt (fullkula) 1,24 kg, granat 0,81 kg, laddningsvikt granat 0,035 kg, drivladdning 0,1 kg, 12 räfflor, pjäsens totalvikt 93 kg, skottvidd (max) 1200 m.

Antitorpedbåtskanonen kom att exporteras till Ryssland under senare delen av 70-talet.

Engström konstruerade även grövre pjäser såsom 12 cm räfflad bakladdningskanon (1862).

Även om Engström med all rätt kan betecknas som fader till det som så småningom kommer bli 1880-talets snabbeldskanoner så blir det Nordenfeldt och Hotchkiss som kommer att ”skära lagrar”. Nordenfeldts pjäser finner vi i Sverige, England, Spanien samt mindre poster till ytterligare länder. Hotchkiss i Norge, Frankrike och Japan. Engströms huvudsakligen Ryssland.

Carl Christian Engström intar en rangplats bland svenska tekniker och vapenkonstruktörer!

Engström var idérik – visionär – en stor tillskyndare till Svea kanal

Claes-Göran Ros – sommaren 2015